

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

III. De Confirmatione & Evcharistia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

2. Ipse differentiam edixit: Mar. 1. *Ego baptizavi vos in aqua sola, absque verbi concepta forma: Ille vos baptizabit in Spiritu S.*

3. Illius baptismus proprie dictus est *Baptismus Ioannis*. Mar. 11. Luc. 20. Act. 1. 18. 19. quod nihil ei Numinis inesset. Hinc, Mat. 3. *Videns Ioannes multos, venientes ad Baptismum SVVM*. Et Ego, Mat. 22. *Baptismus Ioannis de caelo erat, an ex hominibus?*

XX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ parem Ioannis & Christi baptismis vim asserunt valuisse ad remissionem peccatorum ut ea non imputarentur.

CHRISTVS, 1. *Quantò præstantior est Spiritus aqua, (ait recte S. Basil. lib. 1. de bapt.) tantum excedit qui baptizat in Sp. S. illum, qui baptizat in aqua: Et ipsum adeo baptismus: quantumque sacramentum est præ non sacramento.*

2. Officium Ioannis erat, non instituire sacramentum: sed quod Angelus descripsit, Lu. 1. *Preibit ante illum in spiritu & virtute Helia, &c. parare Domino plebem perfectam.* Ioan. 1. *Ego vox clamantis: parate viam Domini. Venit ergo ad dandam scientiam salutis, non salutem ipsam vi Sacramenti.*

III. DE CONFIRMATIONE ET EVCHARISTIA.

QVÆSTIO XVI.

An Confirmatio sit verum Sacramentum?

XXI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ negant. Vide Luthe-
ro-caluin. p. 3. q. 26.

CHRISTVS. Quæ tria ad sacramenti essentiam requiri posse videntur, ea adsunt Cōfirmationi. Promissio, Signum cum verbo & Mandatum.

I. PROMISSIONEM feci per amplam ac illustrem, *Ioan. 11. 14. de Sp. Sancto Consolatur meos; Ioan. 15. & confortatur ad testificandum; & Ioan. 16. datur Apostolis ac fidelibus robur ad arguendum mundum de peccato, de iustitia, & iudicio.* Ideo iussi, Luc. ult. *Sedete in civitate, donec induamini virtute ex alto.* Act. 1. *Accipietis Virtutum supervenientis Sp. Sancti in vos, & eritis mihi testes.* Atqui hæc insuper promissio facta est iam diu multumque catechizatis, Et baptizatis, sicque in gratia positus; & tamen ampliore confirmandis.

II. SIGNVM sensibile cum Verbo, quibus ea promissio applicetur, est Manuum impositio cum oratione. Et Apostoliquidem acceperunt eam gratiam absque medio, at non absque miraculo, in die Pētecostes: Cæteri verò cum medio dicto per Ministerium Apostolorum. Act. 8. *Tunc imponebant manus super eos, & accipiebant Sp. Sanctum.* Idem Act. 19. Atque ad hoc medium infallibilis subsequeretur effectus, diu visibiliter supervenientis Sp. Sancti, demum invisibiliter. Patet concionante Petro, Act. 2. idemque ex Iohanne testante. Item Act. 11. *Cornelium eiusque comites catechizante, & ad manuum impositionem veniente Sp. Sancto sic, quod, Nihil discrevit inter nos & illos, inquit.*

III. MANDATVM colligitur ex ordi-

I 3 naria

naria & secunda manuum impositione, recte Mandati de super accepti. En praxin Act. 8. 19. Hebr. 6.

Neque ea Impositio manuum fuit baptizatorum oblatio facta Deo; sed infallibilis Collatio gratiæ. Neque erat gratia gratis data: quia hæc non dicitur simpliciter Sp. Sanctus; nec habitat semper in iustis, sed etiam improbis datur, Mat. 7. Neque hanc Ego promissi Ioan. 14. 15. 16. sed communem omnibus aliam. 1. Cor. 12. *Nunquid omnes prophetant; nunquid omnes loquuntur linguis? Vide in Luthero cal. p. 3 q. 36.*

DE EVCHARISTIA.

QVÆSTIO XVII.

An Realis veritas Eucharistica doceatur ex Figuris, P. omissione?

XXII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERO. CALVINISTÆ statuunt Lira: Nobis, & Hebræis symbola sunt in Sacramentis diuersa; et si nostra melior: at REM omnino eandem, figuratè & significatiuè tantum. Vide Luthero. cal. p. 3. q. 43.

CHRISTVS. Vtrotumq; sit Æqualitas in Symbolica Re siue materia. Vt in pane & vino Melchisedechano; in Propositionis panibus: in Eliæ pane. Par est & vis significandi.

AT non par Efficiendi. Nam Hebræis in figura omnia contingebant: Nunc verò, Ioan. 1. *Lux in tenebris lucet; & tenebra umbrarum eam non comprehenderunt. Ego sum Lux mundi: Ego sum panis viuus & verus, qui de celo descendit.* Ioan. 6. 1. Bene

de me, Heb. 6. *Tu es Sacerdos in Aeternū, secundum ordinem Melchisedech;* sed hic tamen non in æternum; nec iugiter, sed semel.

2. Deinde. 1. Reg. 21. Mundis corpore dabatur panes propositionis: At, 1. Cor. 11. *probet seipsum homo; qui enim manducat indignè, iudicium sibi manducat.*

3. Demum Eliæ panis satiabat ventrem: at Meus mentem. Ideo *Ecce ego plus, quam Elias,* nempe *Heli.* Quanto igitur *Ego sum veritas & vita pæ* Vmbris istis, & inanis elementis? Quò Diuinius quid inesse reuera debet meo Sacramento; quam in figuris huiusce inerat?

II. Præstantiores quoque fuissent Vmbræ & signa Hebræorum, quæ Symbola Christianorum: Vt Agnus animalis, Manna cæleste, Sanguis asperfusionis digniora sunt pane inanimato, furnali, & vino: Præstantiores inquam in Materia symbolica: in Vi significatiua: inque Effectu corporali.

AT verò nunc in Sacramento meo, Ioan. 6. *Caro non prodest quicquam animalis; Ecce, ego sum, qui loquor vobis: Ecce Agnus Dei, qui tollit peccata; qui immolatus est paschalis.*

2. Deinde, Ioan. 6. *Patres vestri manducauerunt Mannam, & mortui sunt: At verò Qui manducat hunc Panem, viuet in æternum.*

3. Demum, dicebat Moyses in asperfusione, Exo. 24. *Hic est Sanguis testamenti quem misit ad vos Deus? At Ego dixi: Mat. 26. Hic est Sanguis meus Noui testamenti.* Luc. 22. *Hic Calix Nouum Testamentum est in meo Sanguine.*

Ecce vna RE Diuinâ Nouum Sacramen-

mentum superat Vetera elementa inania. Et vero sanguis ille asperionis tyrum præferbat potius Institutionis Eucharisticæ, quam Passionis Dominicæ, Bell. l. i. c. 3.

XXIII. ANTI CHRISTIANISMVS.

LYTHERANI & CALVINIANI. in meo *Luthero cal. p. 3. q. 44.* pernegant, Ioan. 6. factam Eucharistiæ Promissionem aut Commendationem; nisi spiritualis manducationis cum fide apprehensiva Christi.

CHRISTVS. Ego verò secundum id promisi bifariam.

I. Implicitè, Mat. 28. *Ecce Ego vobiscum sum usque ad consummationem*, scil. in *Iugis scriptis*, Dan. 8. Sic id exponit Clemens V. cum Conc. Vienn. in Clementina de reliquijs: & Innocent. l. 4. c. 44. Patres tamen id exponunt de præsentia Diuinitatis, aut Prouidentia Christi: Vti illud Mat. 24. *Me autem non semper habebitis corporali, visibilique præsentia, sicut pauperes semper habebitis*: at vero in Sacramentali, *Ecce, Ego ipse adsum, qui loquor vobis*. Ego, Ioan. 10. *sum Pastor bonus, pascens Verbo & Prædicato; & Incarnato, & Mystico.*

II. Expresè promisi, Ioan. 6. Demonstrantque illud Circumstantiæ omnes.

1. Quia Ego quæ Fidei obiectum eram Præsens ac datus: at loquebar de futuro: *quem Dabo*. Dein Manducatio per fidem res est omnium temporum, præteriti Patribus; præsentis, tunc cū Christo degentib⁹: at Eucharistia hic promissa, anno post Instituta, res erat futura, Et quidem Danda ad Manducandum hic ait non ad Patiendum: nam hic de Passione nec verbulum.

2. Distinctè loquebar; Deme Dato

in obiectum fidei sic: *Pater meus dat vobis Panem Viuum de caelo*. De Dando Sacramentaliter, dixi: *Panis, quem Ego dabo, prius Incarnatum; at postea Transubstantiandum.*

3. Dicere quid clarius debui ista promissione; *Panis, quem ego Dabo, Caro mea est: quæ dabo pro mundi vita*: Itèq; ista promissi exhibitione: *Accipite, & manducate. Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur in remissionem pec.* Idem, quod promisi, & præstiti.

4. Promissum sic intellexerunt Samaritanæ dicentes: *Quomodo potest hic nobis Carnem suam dare ad manducandum?* Et Discipuli dicentes: *Durus est hic sermo; & quis potest eum audire? Quos utrosq; correxerit dicens: Nisi manducaueritis Carnem. &c.* Neque in re tanta ludere volui metaphoris aut parabolis; qui hæc aliàs sicuti discipulis explicare. Mat. 13. Ioan. 3. 10. 16. At claritate scandalizatis hic dixi: *Vultis & vos abire?* quasi dicat, fide hic opus; qui non credit, abeat.

5. Ego toto hoc sermone sæpè distinxim *Cibum & Potum, manducare & bibere, Carnem & sanguinem*: quò apertè speciem utramque futuri Sacramenti expressi. At spiritualis perceptio Christi per fidem non aget distinctione; cū modo fiat. vno semper simulque manducatio & bibitio. Sin tollas Species, iam perit Modus communicandi iste; *Caro mea verè est cibus; & Sanguis meus verè est potus.*

6. Ideo dixi: *Non, sicut manducauerant patres vestri mamma*: sc. fide sola in Venturum: sed realiter, substantialiter, vereq; sub speciebus.

7. Idcirco subiunxi sermoni miraculum de multiplicatis panibus, in typum

typum Sacramenti futuri. 8. Istud Manducare & Bibere realiter iuratus, Amen, Amen, confirmaui: & in iuramento lussem figuratis terminis, contra ius fas omne, moremque? At ista significat propriè corporalem actionem circa rem non imaginariam, sed re ipsa præsentem.

9. Planè sicut de futuro Baptismo dixi Nicodemo, Ioan. 3. *Oportet vos nasci de novo. Et Nisi quis renatus fuerit, &c.* Sic & de Eucharistia futura Ioan. 6. *Nisi manducet, &c. Et Qui manducat meam, &c.* Quare cedant Umbræ Veritati: & Fides mādudcet realiter præsentem Me, non imaginariè apprehensum tantum.

QVÆSTIO XVIII.

An Veritas Eucharistica doceatur ex INSTITUTIONE?

XXIV. ANTICHRISTIANISMVS.

SACRAMENTARIJ CALVINISTÆ figuratè Christi verba capienda esse pertendunt, & abnegant Veritatem: Secus credentes arguunt Idololatria.

CHRISTVS: At Ego Veritas dixi, & dictum factum erat:

1. *Hoc sub speciebus contentum, Est verè realiter, substantialiter, Corpus meum:* Nimirum illud, Lu. 22. *quod pro vobis datur:* 1. Cor. 11. *Tradetur: Frangitur.* At panis non est traditus, datus, factus pro vobis: Ergo Neque *Hoc* est hic panis: Neque *Est* significat corpus, vt mera figura: Neque *Corpus* est Sacramentum corporis: sed *est* ipsum *Corpus meum* meæ Personæ Christi Dei & Hominis.

2. Similiter, Mat. 26. *accipiens Calicem*

gratias egi, & dedi illis, dicens Consecrando: Mat. & Mar. 14. Hic est Sanguis meus noui Testamenti: Vel Luc. 22. Hic est Calix nouum Test. in Sanguine meo: Matth. Mar. Luc. Qui pro vobis effundetur: At meus vere Personalis est effusus: ergo & in Sacramento prius datus. Atq; tali in re ac tanta propriè loqui debui, & feci.

3. Ita quoque verba mea Apostoli, omnisque retrò Patrum & Ecclesiæ posteritas accepit: & verè. Ego quoque omnem hæresin aduersariam destruxi; & anathematizauit Ecclesia.

4. Esto; sicut in Baptismi promulgatione locutus figuratè, Ioan. 3. *Nisi quis renatus: continuo tamen explicauit tropum per hoc, ex aqua & Spiritu Sancto.* Et in Institutione sum propriè locutus. Mar. ult. *Euntes baptizate in, &c.* At in Cœna voces sunt propriæ omnes; explicauit nihil; quòd opus esset nihil. Vide in *Luthero-cal. p. 3. q. 46.*

5. Ad hæc id tempus, is locus, ea Actio, eæ personæ erant; quæ omnem lusum tropicum minimè patiebantur. Mei quoque Euangelistæ, ipseque Paulus, verbis vtuntur iisdem proprijs: cum alioquin vnus explicare soleat, siquid alter scripsit figuratè.

6. Denique Ego & panem & Calicem gratias agens; benedixi: hoc est, Consecraui. Neque sicut Benedicere, nisi magnū quid ac singulare in rebus efficiens ipsa Benedictione rerum, Deo eiusque Honori facta.

7. Vnde Apostolus. 1. Cor. 10. *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio Sanguinis Christi est? Et panis &c.* Hæc de realiter vero Corpore & Sanguine meo dicuntur; non de figurato. Sicut

& istud: 1. Cor. 11. *Qui mand. & bibit indigne &c. Reus est Corporis & Sanguinis Domini.* Qui solo corpore accipiunt, ij indigne: at digne percipiunt, qui spiritu & fide lumunt in ore & corde.

QVÆSTIO XIX.

An possibile DEO, pluribus in locis simul Christi existere Corpus?

XXV. ANTICHRISTIANISMVS.

CALVINISTÆ, cum damnato Wiclefo, negant. Vide in *Luthero-cal. p. 3 q. 49. In Genea. p. 3 q. 12.*

CHRISTVS. I. Dixi, Mat. 19. *Apud Deum omnia possible sunt.* Ita Factis docui, quando eram cum Deo cuncta componens Ego, per quem omnia facta sunt. Et qui voco ea que non sunt, tanquam ea que sunt.

2. Velint Adynatarij; nil credendum sine Verbo Dei; At Corpus vnum pluribus in locis existere non posse, nusquam scribi curavi, aut docui. Scriptum est, Heb. 6. *Impossibile est metiri Deum.* 1. Tim.

2. *Ne rare seipsum non potest.* Quia non potest illa Deus, quæ facere, deficere est.

3. Docent Adynatarij verè: Vera doctrina est, que Deum exaltat, hominem deprimat: At asserere istud de meo Corpore, est exaltare Deum.

4. Ea implicat, vt fatentur, que cum rei essentia pugnant; at *Esse in loco* est rei extrinsecum & accidentarium. Nam & vltimum cælum non est in loco. Omitto, quod natura docet.

5. Cum, Act. 9. & 22. Paulo apparui; in cælo simul & in aere extiti. Cui & dixi, Act. 26. *Ad hoc apparui tibi, vt constituam te Ministrum & resem eorum, que vi-*

disti. Et ipse inquit: 1. Cor. 9. *Nonne Dominum n. strum vidi: 1. Cor. 15. Nouissime, tanquam abortiuo, visus est & mihi.* Et quidem in terra me vidit, non oculis in cælo existentem intuitus est. Nam Act. 9. *Lux circumfulsit eum: at Ego sum lux.* Et percunctanti, *Quis es Domine?* aiebam, *Ego sum IESVS, quem tu persequeris.*

6. Sic & Petro apparui colloquens ei: Testibus S. Ambr. Egesippo, Athan. Sic deinde pluribus Sanctis *in terris visus sum.* &c. Simulque in cælo existebam idem.

QVÆSTIO XX.

An Corpus Christi tantum sit in Eucharistia sine Quanto, & Loco?

XXVI. ANTICHRISTIANISMVS.

CALVINIANI Veram presentiam negant Christi, ob quantitatem, quam occupare locum esse necessarium volunt.

CHRISTVS. I. At ego dixi, Matth. 19. Mar. 10. Luc. 18. *Facilius est CAMELO per foramen acus transire; quam diuitem intrare in regnum cælorum.* Attamen, vt hoc apud homines impossibile est; apud Deum omnia possible sunt. At non potest Camelus sic transire, nisi non occupando locum: quod cum Deo sit facilius; ergo & possibile est corpus non occupare locum. Iam verò minor est proportio foraminis acus ad camelum, quam hostiolæ ad Corpus Christi: atqui illud possibile est, & facilius, quam saluari diuitem: ergo & hoc, Christi Corpus non occupare locum in Euch. est possibilis illo. Esto, sit Camelus animal, siue rudens nauticus; fus deque est ad propositum vtrumque.

K

2. De-

2. Demetradit Symbolum, id est, Verbum Dei Traditum, non Scriptum: *NATV* *SEX* *MARFA* *VIRGINE*: Iuxta *Ila. 7. Ecce VIRGO concipiet, & pariet filium: c. per Portam clausam, Ezech. 4. 4.* per quam solus Dominus intrat. Et clare S. Patres asserunt, talem meum per Virginem egressum esse cum corporum penetratione factum, sine alterius mutatione substantiæ: Quanto facilius est in Eucharistia cum transubstantiatione?

3. *Angelus, Mat. 28. Mar. 16. reuoluit LAPIDEM ab ostio monumenti;* non Christus resurgens, qui prius eo clauso me penetraui. Nec lapis meo cessit Corpori; (vt fingunt Calu. Beza. &c. Contra S. Patrum Consensum:)

4. *Veni, Ioan. 20. ad discipulos foribus clausis secundum: vbi vel locum non occupauit Corpus meum, vel penetratio facta corporum est: Vtrumque soli possibile Deo. Qui verò talem meum ingressum negant, (contradicientibus Euangelistis, & S. Patribus,) Me Christum abnegant, infideli deteriores.*

5. *Dixi, Ioa. 3. Nemo Ascendit in Cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis. Idemque feci: Luc. 24. Necessit ab eis, & ferrebat in cælum. A. & I. Videntibus illis eleuatus est in cælum. En modum, Heb. 4. Habentes ergo Pontificem, qui PENETRAUIT cælus IESVM. Atqui, Iob. 37. Solidissimi, quasi ære fusi sunt cæli. Quare Corpus Christi locum non occupauit sese penetrando. Proinde vt pariter in Eucharistia, possibile est, adeoque verissimum.*

6. *Epulonis vox est, Luc. 16. Valde crucior in hac flamma. His in animarum peccatis plura insunt miracula.*

1. Corpora vruntur verè; nec tamen dissoluuntur dolore.

2. Tam spiritali naturæ conuenit Non posse impediri; quam corporali posse impediri. Attamen potentia Deo animas adstringit gehennæ, vt non possint, quo vellenti; & hisce corporibus nostris includit animas, à corpore non dependentes, vt egredi nequeant citra corporis dissolutionem.

3. Animæ seu spiritus nō solum tenentur ab igne, sed & cruciatur. quod intelligi sat nequit: credi debet Pariter causa Eucharistiæ.

7. Exempla plura similia Vide in *meo Genea. p. 3. q. 12. Cætera in Luthero cal. p. 1. q. 49.*

QVÆSTIO XXI.

An vere fiat TRANSUBSTANTIATIO & Accidentia persistant?

XXVII. ANTICHRISTIANISMVS

LUTHERANI probabilius putant non fieri; fieri meum non impossibile censent. Vide *Luthero cap. 9 § 1. 5. Genea. p. 3. q. 13.*

CALVINIANI omnem abnegant, autantur, ciurant Transubstantiationem.

CHRISTVS. I. Quod dixi, feci, & verum erat: *Mat. 26. Hoc est Corpus meum. Hic Panem accipi & benedixi verè & propriè; ergo Mutatum dedi; verumque dixi. Hoc est corpus meum, sc. Hoc sub spectibus Contentum, non est panis, sed Corpus meum: Non est figura corporis; sed corpus: Quanto minus verum est, Hic panis triticeus verè & propriè est corpus meum. Nam impossibile est Rem non mutari, & tamen fieri aliam: Nam effectus plura, & non esset.*

II. *En*

II. *Hic est Corpus meum, quod pro vobis traditur.* At non est traditus, seu crucifixus panis; Non Corpus paniceum; Non figura corporis mei; sed *Corpus meum*: Ergo *Hic*, quod erat sub speciebus panis. Quare panem necesse erat esse mutatum in Corpus meum, esseque panem desisse.

III. Atque in hunc sensum meum omnium Sanctorum ista semper, ita, ibi que; Consensus Patrum.

IV. Idem docui potestate simili, Minore, & Maiore substantia vna mutans in aliam: Simili, *1oa. 2.* Aquam in vinum mutans feci initium lignorum, & manifestavi gloriam meam. At in similibus est simile iudicium: hic quoque similis est virtus: ergo & similis effectus.

2. Minore; Eo quod res, quae minus possunt, quam Verbum Dei, vnam mutant in alteram substantiam; vt Ars, Natura, Gratia.

ARS Vitificis cinerem mutat in vitrum: quanto magis Verbum Dei panem in Corpus meum? Cum, *Eccl. 8.* Sermo Dei potestate plenus est; Nec dicere ei quisquam potest, quare ita facis?

NATURA, Vt in vite, aqua mutatur in vinum; succus florū per apes in mel, cibus in carnem: ergo magis, ait *Dama. panis & vinum transeunt, virtute Consecrationis, in Corpus & sanguinem Christi: Sic panis & vinum transeunt per nutrimentum in corpus hominis, & non in aliud.*

GRATIA, Vt *Moyser*, ait *Ambr. virgam proiecit, & facta est serpens per gratiam. Quod si tantum valuit benedictio humana, ut naturam conuerteret, quid dicemus de ipsa*

Consecratione diuina, vbi Verba Saluatoris operantur?

3. A Maiore, Nam Verbum Dei maiora fecit, facitque: *In principio erat Verbum; omnia per ipsum facta sunt*, Eugenius, *ex nihilo: ita ex potestate in spiritualibus Sacramentis, vbi precipit Virtus, seruit effectus.*

XXVIII. ANTICHRISTIANISMVS.

PET. MARTYR. Si detur Transsubstantiatio, tunc sensus falluntur circa proprium obiectum: Et probamus in Euch. esse verum panem, quia adest color, sapor, &c. Sicut Christus se probauit hominem verum, quod comedeat, dormiebat, &c. Alioquin in accidentibus esset falsitas; vt quae sunt naturalia signa internae substantiae.

CHRISTVS. Dixi: *Hoc*, (saluo sensuum officio, & signorum seu specierum indicio:) *est corpus meum*, Contentum, & Significatum speciebus. Similiter & *Hic Calix*, &c. Quia *Ioan. 6.* *Hic est Panis*, specietenus, *Viuus*, re & veritate Christus, *qui de caelo descendit*. Ita & *Hic calix est*, &c. specietenus: at re & veritate Sanguis idem, *qui pro vobis effundetur*.

Quocirca sensus non falluntur circa obiectum per se, quod sunt Accidentia; quae manent; Substantia enim est eorum obiectum per accidens. Neque in his est falsitas; quia verè significant corpus Christi praesens eiusque effectus supernaturales: cum facta sit mutatio supernaturalis, dicta Transsubstantiatio.

Hanc triplici Similitudine ostendo sic fieri, vt Accidentia maneat.

I. *Heliseus*, 4. *Reg. 2.* *misit salin aquas amaras, & conuersae sunt in dulces.* Qua in

Conuersione quatuor insunt: *Continens* species, seu claritas exterior, quæ manet. *Contentum*, amaritudo interior; quæ tranfit in *Operatum*, sc. in Dulcedinem; Sed per *Operans*, quæ est gratia: Sic in Eucharistia est *Continens*, Species permanens: *Contentum*, substantia panis interior, tranfiens in *Operatum* quod est Corpus Christi: idque per *Operans*, quod est verbum Dei.

II. Samuel ait ad Saul: 1. Reg. 10. *Instiket in te Spiritus Domini, & mutaberis*, sc. ex peccatore in iustum. In peccatore Species exterior corporis manet; Amaritudo peccati interior tranfit in Dulcedinem gratiæ; sed per Sp. Sanctum. Sic fit conuersio. Eugenius ad conuersum: *Nouum tibi & impossibile esse non debet, quod in Christi substantiam terrena conuertantur: Te ipsum interroga, qui præterita uilitate deposita à subitò nouam indutus es dignitatem. In exteriori nihil additum: totum est in interiore mutatum.*

III. Similitudo. Oua sub aue excluduntur in pullos. *Continens*, testa, est species exterior; *Contentum* est vitellum, quasi substantia interior oui; Hæc tranfit mutata in *Operatum*, sc. pullum; Sed per *Operans*, quod Natura est. Ita in Eucharistia.

2. Sic, Luc. 3. Sp. sanctus in specie columbæ apparuit super Christum.

3. Sic, Gen. 1. Spiritus Domini ferebatur super aquas; Glossa, *Sicut auis fouens oua.* Ita, ait Aug. *Panis non sanctificatur, ut sit Sacramentum, nisi operante inuisibiliter Spir. Sancto. Quia sicut de Virgine, per Sp. S. vera Caro Christi, sine coitu, est formata; ita per eundem de substantia panis mysticè idem Corpus Christi consecratur. Vnde Verfus.*

Corpus DE pane est: Corpus DE Virgine. Primum DE, Conuersiuum est: Sed Materiale Secundum.

QVÆSTIO XXII.

Eucharistia siue Res permanens; an Actio tranfiens?

XXIX ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI, Sacramentum Euch. est in solo ufa Actio tranfiens: P. manet tamen Præsentia Corporis Christi, dum ad ægros immediate post Cœnam defertur.

CALVINIANITUM præcisè tantum est Sacramentum, cum actu sumitur; non dum defertur. Vide *Luthero* c. p. 3. q. 55.

CHRISTVS. i. Ego ante manducationem & bibitionem dixi, & feci, verumque fuit: *Hoc est Corpus meum.* Quippe cum accedit verbum ad elementum, tunc, non postea, fit Sacramentum. At prolata à me verba protinus vera fuerunt.

Neque hic attendendum, quid prius, posterius scripserint Euangelistæ: nã, Mar. 14. produntur prius bibisse; dein me dixisse, *Hic est Sanguis meus.* &c. Sensus autem verborum cogit, ea prius dicta fuisse: cum causa manducandi esset istud. *Manducate; Cur? Hoc est ENIM Corpus meum; Mat. 26. Hic est ENIM Sanguis.* Idque prius in calice fuit, quam in ore: nam, Luc. 22 Mar. 14. *Hic est calix noui Test. in Sang. meo Est, dixi, n. ò. Erit.* Itaque Consecratio materiæ est actio Sacramentalis perfecta, etiam non subsequente Manducatione.

2. Ideo S. Patres dicunt in altari esse Sacramentum; aram esse sedem eius. &c. Vnde Rem permanentem verè esse Sacra-

Sacramentum agnouerunt, etiam omnia manducatione; Licet Benedictio fiat in ordine ad manducandum.

3. Dissimilitudo Baptismi & Eucharistia id declarat: Nam Baptismus non est aqua; sed aquae applicatio; quae est actio transiens; At Eucharistia est Res ipsa benedicta, res permanens per se & sacra, non communis: Sic I. Cor. II. *Panis, quem frangimus: Calix benedictionis, cui benedicimus.* Atque illi Rei permanenti conuenit definitio Sacramenti; ut sit signum visibile, gratiae inuisibilis. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 55.*

QVÆSTIO XXIII.

Qualis Panis & Vinum sint MATERIA Eucharistiae?

XXX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINIANI Panem fermentum tibi deponunt, cum Graecis Schismaticis. Vide *Luthero-c. p. 3. q. 56.*

CHRISTVS. At, Mat. 26. *Prima die Azymorum, feria V. Luna IV. vesperi, accesserunt discipuli dicentes: Vbi vis paramus. &c.* Sic Mar. 14. *Prima die azy. quando Pascha immolabant.* Luc. 22. *Venit dies azy. in qua necesse erat occidi Pascha.*

2. Ac ne feriam VI. Lunam XV. putetes ferotina; ideo ait Ioan. 13. *Ante diem festum,* sc. Luna XIV. Et post die clamabant: *Non licet nobis interire, sc.* ob festum Lunae XV. quo Pascha bouum, ouiumque immolandum: ideo nec Prætorium intrarunt Ioan. 18. *Vnum dimittam vobis in Pascha,* ipsa XV. Luna.

3. Hisce consentiunt S. Patres omnes recti corde. Atqui cum initio feriae:

VI. quod dabatur vesperi feria V. Pascha manducaui, & continuo post institui Euch. in ferm.

XXXI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI sentiunt, Vinum posse misceri aquae; at non ex debito, seu præcepto: factum tamen non miscetur in Cæna.

CALVINIANI aquam etiam dire execrantur in Cæna.

CHRISTVS. Ego verò ipse in Cæna sacra, calicem vini aqua permiscui; etsi nullum id verbum scriptum, Traditum tamen testatur, in Liturgia Iacobi, in Const. I. 8. Clementis, &c. & omnis retrò continuata ætas, & S. Patrum harmonia. Vide *Luthero-caluin. par. 3. q. 57.*

QVÆSTIO XXIV.

Ancerta Verborum FORMA conficiatur Sacramentum? Et ab alio, quam Sacerdote?

XXXI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI aiunt; Sed ore & voluntate Christi per Ministrum; non ore Sacerdotis vi iusionis Christi &c.

CALVINIANI negant: sed verbum concionatorium, aut Institutionis Recitatorium ex I. Cor. II. requirunt. Quod hæc verba velint ad instruendum populum historia recitari; non ad benedicendum Panem ac Vinum. Vide *Luthero-c. p. 3. q. 58.*

CHRISTVS. At Ego, i. Pronunciavi hæc: *Hoc est enim Corpus meum: Hic est enim Calix Sanguinis mei.*

2. Hisce Consecraui: quia dicta verba ea statim esse vera oportuit, Idque esse, quod affirmant.

3. Volui eadem repeti, iisdemque consecrari. & id per os Sacerdotis; non per

K 3 solama

solam voluntatem meam: *Hoc facite*: sic volo, sic iubeo, vos *facite* ritu tali sensibili, hoc sacramentalis; non sola voluntate mea, hoc est modo miraculoso, & non sacramentali sensibili.

4. *Hoc vere facite*, non historice solum recitate, non solum predicare, *manducate*, non solum Credite fide excitata. Ita omnis retro posteritas *Facit, Fecit, Facit*: nil *Fingit, &c.*

XXXII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHER. Baptizatus omnis potest administrare Eucharistiam; at ob confusionem ordinis ecclesiastici non vulgandum.

CALVINVS id præfractè negat.

CHRISTVS. Ego præcepi, *Hoc facite*, cunctis quidem Christianis sc. *manducate, & bibite*: at solis Apostolis, *Benedicite, Frangite, Distribuite.*

1. Cùm enim Sacramenta conficiantur in persona mea, ideo nil is facit, cui Ego non id commisi. Vnde Lucas; qui solus scribit, *Hoc facite*; solum præmiserat, *Accipit, benedixit, dedit*: quasi dicat, *Hoc, quod solorum est Sacerdotum facite*. Quia autem ego ipse manducaui & bibi; ideo & vos *manducate & bibite* sub eodem præcepto.

2. Quia si omnibus mandassem; benedicere & distribuere omnes tenerentur: quod per absurdum foret: ideo nunquam sic vsquam intellexit Ecclesia. Quare solos attinet Sacerdotes mandatum hoc.

QVÆSTIO XXV.

Quali cum Effectu, & Preparatione Communicatur?

XXXIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS: Preparatio optima est, ante retroque scaturere peccatis: Effectus Remitti peccata: Indignitas accedendi est, vacare culpa. LUTHERANI Remissionem pec. credunt, cætera rejiciunt.

CALVINVS variat, eadem asserendo; & negando. Vide *Luthero. c. p. 3. q. 60.*

CHRISTVS. 1. At ego, *Ioan. 6.* assero, ad vitam sumi panem cœlestem nutriendam ac conseruandam. Et aduersarij fatentur me loqui isthic de spiritalis manducationis effectu. etsi de symbolis agi pernegent. At *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus*. Id quod externæ species attestantur. Cibum verò mortuis dari absurdum.

2. Deinde Eucharisticæ Figuræ præmonstrarunt idem: vt Elus agni, *Num. 9. & 2. Paral. 30.* à purificatis solum vescendi. Item panes propositionis: *1. Reg. 21.* Carnes sacrificiorum, *Leu. 22.* qui pollutus edebat, peribat anima eius de populo.

3. Et vero ideo, *Ioan. 13.* Laui pedes discipulorum prius, quam Synaxim adirent. Sic *Luc. 15.* Filius prodigus ante pœnitebat reconciliatus patri. Carens veste nuptiali, *Mat. 22.* eiectus è nuptiis dire punitur.

4. Hinc Apostolus, *1. Cor. 10.* *Vnus panis, & vnum Corpus multi sumus, qui de Vno Pane participamus.* Eò, quod Eucharistia solum profit vnitis in Charitate viua membris. Proinde, *1. Cor. 11.* *Probet seipsum homo, & sic de Pane illo edat. Qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi man. & bibit.* Neque probatus is censetur, qui solum credit; sed quem expiatum non arguit conscientia; qui que seipsum iudicauit.

—o—o—

8

QVÆ.

QVÆSTIO XXVI.

An Christus in quaque specie sit totus? An
Vtraque sit vi Præcepti su-
menda?

XXXIV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS ait, negatque: Lutherani plures aiunt,
prudentiores quæstionem dissimulant: Vbi quita-
rij coguntur asserere.

CALVINISTÆ Vident & execrantur Con-
comitantiam. Vide *Luthero-caluin. par. 3. quæstion.*
61.

CHRISTVS I. Dixi, Ioan. 6. *Qui
manducat ME, viuet propter me. EGO sum
Panis viuus qui, &c.* at non manducor ni-
si in specie panis: ergo in hac totus ad-
sum.

2. Præclarè verò de me meus, 1. *Ioan.*
4. *Omnis Spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo nõ
est; & hic est Antichristus:* at soluunt, qui
Concomitantiam abnegant.

3. An non verissima hæc, *Hoc est Cor-
pus meum;* Rom. 6. *Christus resurgens ex
mortuis, iam non moritur:* Quocirca viuen-
tine esse Animam Corpori oportet.

4. An non, *Ioan. 1. Verbum Caro factum
est:* Num igitur sola caro absque anima?
Quare nec & solum *Hoc est Corpus me-
um* in anime, An non sic *Verbum Caro fa-
ctum est,* vt in naturis duabus vna sit Per-
sona in hypostatica Vnione inseparabi-
li? Et verò ea prima sunt fidei summaq;
principia Christianæ.

XXXV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS, & quidam pauci, permissam & alteru-
triam: & vtramque dicunt sæpe; sæpe negant vt potio-
res.

CALVINISTÆ cum his. Vtramque præce-
ptam esse volunt.

CHRISTVS I. Sicut plures præ-
iere Typi de Vna specie; de Vtraque
pauciores: Ita Ego *Ioan. 6.* quator de

Vna meam prodidi Doctrinam:

1. *Qui manducat me, viuet propter
me.*

2. *Qui manducat hunc Panem, viuet in
æternum.*

3. *Si quis manducauerit ex hoc Pane,
viuet in æternum.*

4. *Hic est Panis de cælo descendens, vt,
si quis ex ipso manducet, non moriatur.* Hæc
Doctrina mea.

2. Exemplum simile, *Ioan. 6.* Panes
multiplicauit; turbam saturauit, Potum
nec dedi, nec procurauit. Item, *Luc. 24.*
peregrinos in Emaus vnâ solâ Commu-
nicauit. Vbi sane Mysterium subesse
mea declarauit panis Acceptio, Bene-
dictio, Fractio, & Distributio: tum et-
iam Effectus illuminationis miraculo-
sus. Vnde rectè multi S. Patrum asse-
runt S. Synaxin peractam esse: Alij Eu-
charistiæ fructum à me in figura demon-
stratum fuisse existimant. Fingunt, qui
intellectionis figuram hic somniant.

3. Doctrina, Vtusque Apostolorum
in vna est manifestus, *Act. 22.* *Erant per-
seuerantes in Doctrina Apostolorum, & Com-
municatione fractionis panis, & oratione.* V-
bi non de sacrificio Apostolorum, quasi
sub Vna sacrificasset; sed quid populus
egerit, describitur: In populo autem fi-
delium tunc multi erant Nazaræi, qui
vino abstinere sinebantur.

QVÆSTIO XXVII.

An sola MISSA sit proprie dictum
Sacrificium?

XXXVI.

XXXVI. ANTICHRISTIANISMVS. In hunc sensum consensus inuadit S. Patrum.

LVTHERO-CALVINISTÆ pernegant. Vide *Luthero. c. p. 2. q. 68. & c.*

CHRISTVS. I. Ego in SACRA COENA Meipsū ipse Obtuli, Offerriq; iussi, *Hoc facite*, vsque ad consummationem sæculi: & sic *Ecce Ego vobiscum sum* in iugi sacrificio mundo. Atqui hoc est propriè dictum sacrificium fecisse, & instituisse. Ergo Eucharistia est illud, seu Misa. Ego vere sacrificauī; quia pane & vino sum cum benedictione. & c. vsus secundum Ordinem Melchisedech, Sacerdotis offerentis Deo.

II. Vtus sum verbis præsentis temporis, *Luc. 22. Datur: 1. Cor. 11. Frangitur; Luc. 22. Effunditur, Matt. 26. in remissionem peccatorum.* Hæc non sunt *Manducare, bibere; sed Sacrificari.* Idque tunc Incruentè, quia in præsentī & continenti: Item & postea, sed Cruentè, *Tradetur, Effunditur.*

III. *Quod pro vobis frangitur:* At Christum frangi non conuenit, nisi in specie panis: *Vt Isa. 58. Frange esurienti panem: 1. Co. 10. Panis, quē frāgitur. Act. 2. Frange panem circa domos Panem.* Itaque in S. Cœna Me prius obtuli sub speciebus vt Sacrificium: dein me dedi manducādum, vt Sacramentum.

IV. IN TYPICIS Sacrificijs, præsertim victimis prius immolabatur; dein participabatur, Caro manducatione, sanguis asperione; panis & vinum sumptione: At in S. Cœna sub speciebus Ipsissimus ineram Totus corpore & sanguine; dedique Me manducandum & bibendum: Quare prius immolassō me oportuit, sed incruentè: Et *Hoc facite*, sc. vtrumque offerendo, dein Monendo.

V. Meo cum SAMARITANA colloquio prædixi idem, *Ioan. 4. Veri Adoratores Adorabunt in Spiritu & Veritate, id est. Sacrificabunt.*

1. Quia schisma Iudæorum & Samaritanorum, quod hi in monte hoc Gaizim adorauerunt, id est, sacrificauerunt: Et vos, Iudæi, dicitis, quia Iero. est locus, vbi Adorare oportet, id est, sacrificare. Ita loquebatur Abraham, *Gen. 22. Postquam Adorauerimus, reuertemur. Sic Ioan. 12. Gentiles ascenderant, vt Adorarent in die festo. Act. 8. Eunuchus venerat Adorare in Ierusalem.*

2. Quia Nunquam fuit Iudæis licita Adoratio, nisi in loco deputato vnicuique ratione Sacrificij: Cū autem de hoc esset schisma, & scemellæ sermo; meam quoque responsionem de eadem Sacrificiali Adoratione fuisse necesse est. Ceteroquin responsum non fecisset tantæ quæstioni. At dixi, *Mibi CREDE, quia venit hora, quando neque in hoc monte, neque in Ierof. Adorabitur: sed in OMNI LOCO, iuxta Malach. 1. Offerretur Nomini meo Oblamina munda.*

3. Dixi, *In Spiritu*; quia, *Spiritus est qui viuificat, Ioan. 6. sola mortua caro non prodest quicquam. Vbi verè Petrus; Verba quæta habes: qualia sunt mea Consecrationis: Et Veritate realis vereque præsentis Corporis & Sanguinis mei.*

4. De Noua Adoratione Sacrificiali dixi: *Veni hora, incipientis à Meipso Sacrificialis Adorationis, Et nunc est: Ecce ego adsum: Hoc est enim Corpus meum: Hoc est enim Calix Sanguinis. &c.*

5. Sermo totus erat de Adoratione

externa; non de interna simplice, aut bonis operibus: quia illa fuerunt ante in lege naturæ & Moyſis. Ita recte S. Patres docuerunt.

VI. APOSTOLVS, I. Cor. 10. v. 15. de altari triplice meminit, Gentilium, Iudæorum, Christianorum. Iubet, *Fugite ab idolorum cultura. Nolo vos socios fieri mensæ demoniorum.* Quare?

1. Quia *Calix benedictionis, cui ben. nonne Com. Sang. Christi est? & Panis. &c.* Ecce Sacrificium consecratorium: Nunc esse Sacramentum particeps: *Non potestis calicem Domini bibere, & demoniorum: Non potestis mensæ Domini particeps esse, & demoniorum.*

2. Quia *Videte Israel: Nonne, qui edunt Hostias, particeps sunt Altaris?* Participare de altari, est de sacrificio participare: at Christiani participant de Mensa mea: ergo & de Sacrificio meo.

Item Heb. 7. *Translatio Sacerdotio, necesse est ut Legis translatio fiat; ut facta est à Naturali ad Moſaicam; ab hac ad Christianam: similiter & Sacerdotiū ac sacrificium triplex est, Naturale, Legale, Christianum.* Quare ubi est peculiaris Lex, ibi & Sacerdotium & sacrificium est peculiare: at Christiana est peculiaris lex: ergo & sacrificium. Vide *Becani Manuale c. 10. arg. 4.*

VII. PROPHEſIÆ d'ctis meis, Institutoque sacrificio nouo præcinerūt. Vnde meus S. Aug. ep. 49. q. 3. *Nostrum, ait, sacrificium non solum Euangelicis, sed etiam prophetis libris demonstratum est.* vt, I. Reg. 2. prædicatur Heli cessaturum sacrificium Patrum eius, cum surget Nouus Sacerdos: id est, Christus. Prou. 9. *Sapientia edificauit sibi domum. &c.* Isa. 19. Co-

gnoscens Aegyptij Dominum, & colent eum in hostijs & muneribus. Et verò, Dan. 8. & 12. proditur Antichristus *Iuge Sacrificium sublaturus: teste Apoc. 13. Malach. 1. In omni loco sacrificatur, & offertur Nomini meo Oblatio munda: Quia magnum est nomen meum in gentibus.* De hoc in *Lutherocalum. p. 3. q. 72.*

QVÆSTIO XXVIII.

An Missa sit Sacrificium Propitiatorium, & Imperatorium?

XXXVII. ANTICHRISTIANISMVS.

L'VTHERO-CALVINISTÆ propitiatorium esse negant.

CHRISTVS. Est vel maxime Propitiatorium inde ab Institutione sua.

1. Ego dixi: *Hic est Sanguis, qui pro vobis funditur in REMISSIONEM peccatorum.* Hoc vt in mea sacra Cœna iam tum in præſenti, *Funditur*, verum fuit: sic & est, eritque in Missa.

2. Eoque magis, quod Missa est sacrificium applicans promissiones Noui Test. Ideo enim Luc. 22. appellauit *Nouum Testamentum*: at inter huius promissiones vna est de Remissione pec. teste *Ierem. c. 32. & Heb. 8.*

3. Hinc meus ait, Heb. 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his, que sunt ad Deum, vt Offerat dona & Sacrificia pro peccato.*

4. Ideo ex contrario infert: Hebr. 10. *Vbi est horum remissio iam non est Oblatio pro peccato, quasi dicat, vbi nondū facta est remissio; ibi adhuc relinquitur Hostia pro peccato: Atqui remissio perfectè completa nondum est facta; sed fit*

L quo,

quotidiè vsque ad consummationem sæculi.

3. Quid? In lege Naturæ & Moyſis fuisset Propitiatoria; & in Christiana lege ea desiderarentur? Job. c. i. quotidie sacrificabat pro peccatis liberorum. Et ut pro amicis Deum propitiaret, ca. ult. iussit ipse Deus. Quæ sacrificia, *Leuit. 5. & 6.* varia, cum typica fuerint Christiani, quanto magis hoc esse propitiatorium oportet? Et ea propitiabant, non ex se, sed respectu suo ad sacrificium Crucis; quo efficacius Christianus, in quo sum Ipse propitiatio vestra?

XXXVIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ esse Impetratorium negant.

CHRISTVS. Meum, inquam, Sacrificium Missæ est vel maxime Impetratorium.

1. Cùm inter Orationes, quas iussi, locum faciliè principem obtineat. Hoc meus voluit, qui, *1. Tim. 2.* Suadet fieri in Ecclesia Obscraciones, postulationes, orationes, gratiarum actiones pro omnibus. Et rectè sic exposuerunt eum S. Patres.

2. Idem Typi in Veteri Test. docent de Hostijs Pacificis, *Leu. 7.* Dauid, *2. Reg. ult.* pro auertenda peste obtulit pacifica: Onias, *2. Mach. 3.* pro salute Heliodori. *Esd. 6.* pro vita Darij. Enimvero *Ego sum pax vestra.*

IV. DE POENITENTIA.

QVÆSTIO, XXIX.

An Penitentia sit verè Sacramentum?

XXXIX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERVS cum suis principio negarunt: dein asseruerunt.

CALVINVS cum suis pernegant. Vide *Luthero cal. p. 3. q. 80.*

CHRISTVS. Ego vero asserui, & assero esse Sacramentum: Ioan. 20. *Accipite Sp. Sanctum, quorum remisseris peccata, remittentur eis. Et quorum retinueris, retenta sunt.* Hic nil abest eorum, quæ vero inesse Sacramento debent.

I. SIGNVM Externum: *Remiseris:* Remitti verò sibi peccata nemo intelligit, nisi per signum, seu Ritum: vocis Tum Abloluentis: *Ego remitto;* seu, *et in eo tibi.* &c. Tum penitentis; Non enim remitti peccata debent aut Nolentibus, aut nisi ijs, qui peccata se habere confitentur, sibi que displicere testantur. Tales, *Act 19. Qui crediderant, veniebant confitentes, & annunciantes Actus suos.* Idem que promulgatum est, *Iac. 5. Confitemini alterutrum peccata vestra; ut saluemini.*

II. PROMISSIO gratiæ: *Remittuntur eis;* idque potestate Iudicaria; non Annunciatoria. Quippe hic ego dedi potestatem Clauium; non Prædicationis. Vnde rectius Patres interpretati sunt id de Fidelium peccatis remittendis in penitentia; non de Infidelium remittendis peccatis in baptismo. Atque de fidelibus iudicatur: Nam *1. Cor. 6. Quid ad me de his, qui foris sunt, iudicare?*

III. MANDATVM liquet ibidem. Nam ideo Ritum dedi, & gratiam promisi, quod vsum eorum vigere volo, & durare vsque dum purgatione eger Ecclesia *Luc. 13. Nisi enim penitentiam generis, similiter peribit.*

IV. FOR-